

Szyjatlana Sidlouszkaja

Ceszler!

Még egy ilyenünk nincs, de hogy milyen, nehéz elmagyarázni. Festő, formatervező, szobrász, könyvgrafikus... egyszerűen – Ceszler!

A 67 éves Uladimir Ceszler több mint 40 nemzetközi díjat nyert a poszter, könyv és reklám műfajban, és világhírnévnek örvend.

Egy olyan alkotóművész, aki szabadon kombinálja a különböző művészeteket, aki ezeket át tudja alakítani egy új, másfajta egészé. Ez pontosan az az út, amelyen a művészi folyamatok haladnak a XXI. században.

Egyszerűen Ceszler korábban kezdte.

Mellesleg az első önálló plakátkiállítása 30 évvel ezelőtt Pécsen nyílt meg. Mi, belaruszok, magunk se vesszük észre, de Ceszler szerint élünk.

Sokan tárolják a számítógépükön szellemes plakátjait, képeslapjait, hordják egyedi pólóit. Gúny, humor, sőt szarkazmus – társai a művészetben. Ezeknek köszönhetően kényszeríti rá Ceszler a gondolatainkat, hogy letérjenek a megszokott útról. Szellemesen kinevet mindent, aminek már elmúlt az ideje, és ebben az értelemben folytatja druszájának, a költő és festő, „a vízhordó, a csatornatisztogató, akit a forradalom mozgósított s hívott”* Vlagyimir Maja-kovszkijnek ügét.

Az egyszerűségről. – Egyszer egy megrendelésen dolgoztam: egy termékhez készítettem csomagolást. Egy egész csapat jött a cégtől, hogy átvegye a munkát. „Hát, valahogy túl egyszerűre sikerült. Talán rajzoljunk hozzá még egy virágot?” Válaszom: „Köszönöm, de társszerzők nélkül dolgozom.” Elhozták egy társukat, egy franciát. Ő meg, tessék, ezt mondja: „Nekem tetszik. Drágának néz ki.” Szóval elhervadt a virág.

Az egyszerűség nem mindig az együgyűség jele. Számomra az egyszerűség az összetettség legmagasabb szintje. Volt egy másik eset is. Meghívtak, hogy dolgozzam ki az egyedi stílusát egy holding cégnek, amely kerti felszerelést árult. A be nem avatottak számára kell elmondanom, hogy egy márka nem a színkálával és a betűtípussal kezdődik, hanem a névvel. Azt ajánlottam, hogy cseréljék ki a cég nevét. Meghökkenve kérdezték: „Ilyen egyszerű?” De később jóváhagyták.

Az avantgárd arany időszakáról. – A formatervezők az UNOVIS „köpenyegből bújtak ki”. Így (Az Új Művészet Igenlői – a szerk.) hívták a Szovjetunióban a 1920-as évek elején működő avantgárd festők egyesületét. Kazimir Malevics, El Liszickij, Nyikolaj Szuetyin – mind Vitebszkben dolgoztak, és ott volt akkor a világ művészeti központja. Számomra ez a vitebszki „köpenyeg” olyan, mintha a sajátom lenne, pedig Szluckban születtem, és ebben a városban voltak az én

* V. Majakovszkij, *Teli torokból*, Képes Géza fordítása.

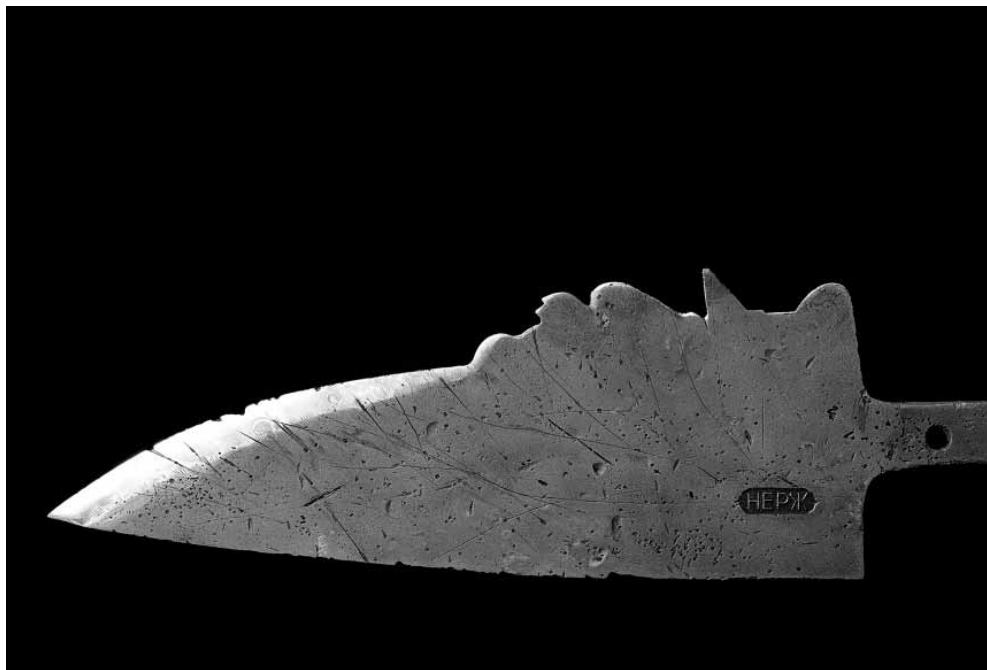
egyetemem, itt tanultam rajzolni, Belarusz legrégebbi gimnáziumának épületében, amely már 400 éves múlt!

Ma nem a tervezők hozzák létre az új környezetet. Hanem a megrendelő. Ő az, aki diktál. Ha az egyik tervező elutasítja a megrendelést, mindig akad egy másik, aki megcsinálja.

A pénzről. – A folyamat fontosabb az eredménynél. Körülbelül a 90%-át annak, amit csinálok és csináltam, nem fizették ki. Különböző okoknál fogva. Volt, hogy én utasítottam el a megrendelést. Puskin ezt négy szóban magyarázta el: „Az ihlet nem eladó.” Volt olyan is, hogy amíg dolgoztam a védjegyen, csődbe ment a cég. Ezért a művész számára az a legértékesebb pillanat, amikor dolgozhat. Kitalálja, megtervezi, elkezd felvillanyozódni. Bár rutinfeladatokból is elég sok van a mi munkánkban, igaz, ezt nem látja senki.

A műalkotások piacáról. – Lényegében nálunk nincs ilyen. Nincsenek meg a szükséges törvények, és nincsenek emberek, akik a műalkotások kereskedelmének kérdéseivel foglalkoznának. Minden művész maga gondoskodik magáról. Így tehát vagy jól kereskedsz, vagy jól dolgozol. Középút nem nagyon van.

A „12 a XX.-ból” projektről. – Erről már így is elég sokat beszéltek és írtak, nem szeretnék ismétlésekbe bocsátkozni. („Az évszázad projektje. 12 a XX.-ból” – Uladzimir Ceszler alkotta Szjargej Vojcsankával közösen 1999-ben.

ULADZIMIR CESZLER
SZTÁLIN

A XX. század 12 – Ceszler és Vojcsanka szerint – legjelentősebb festőjét mutatták be tojások formájában. A projektet Európa hat országában állították ki, a társszerzőket többször is díjazták.) Eredetileg csak egy művészi falinaptárat akartunk kiadni Szjargejvel. A naptári fotókon szereplő tárgyakat nekünk kellett elkészítenünk, ezek nem léteztek a természetben. Így született a projekt. Bizonyos mértékben azért csináltuk, hogy olyan művészetre mozgósítsuk magunkat, amelyet korábban nem tudtuk, hogyan kell csinálni. Hogy más művészek is, minket látva, mutassák meg, hogy mire képesek. Ezek voltak a céljaink. Ahol csak tudtunk, ott kerestünk pénzt, amit utána a projektbe fektettük. Sok minden világosodott meg előttünk. Amikor elkezdtük a tárgyakat elkészíteni, műszaki találmányok szintjén kellett kutatnunk. Hatalmas munka. Amikor a „12 a XX.-ből” kiállítást először mutatták be Minszkben, egyetlenegy hivatalnok sem jött el a kulturális minisztériumból. Egy évvel később maga Irina Alekszandrovna hagyta jóvá és fogadta be a projektet Moszkvában! (Irina Antonova – híres orosz művészettörténész, akkor a Puskin Szépművészeti Múzeumot vezette.) Hogy hol vannak most a tojások? Itt, a műhelyben...

Az álmokról. – Mindig is az volt az álmom, hogy festő leszek. Arról is álmodoztam, hogy könyveket írok, sőt nem is könyveket, hanem amolyan irományokat, feljegyzéseket – Jurij Olesa szellemében. Számomra a plakát, kép, védjegy, képeslap, könyv, szobor – mind ugyanaz, mind önkifejezés. Csak különböző módszerekkel.

Adalékok az életrajzához. Az első minszki címe: a Szabadkőművesek híres háza a Zenei közben. Ott lakott Uladzimir dédnagybátyjának, Abram Greknek a családja (a ház akkor egy sima bérház volt). Amikor Szluckból Minszkbe ment a leendő formatervező, sokszor szállt meg a dédnagybácsikájánál, a katonai szolgálata után pedig hozzá is költözött.

Ceszler hatszor jelentkezett a BGTHI-re (a mostani művészeti akadémia). Mivel a formatervezői szakra csak öt embert vettek fel, komoly akadályként merült fel a jelentkezési lapján a „nemzetiség” rovat. Katonai szolgálata után, már harmincéves volt, mire elvégezte az egyetemet.

Jól nőszült. Most feleségével együtt nevelik a tizenkét éves fiukat. Az ifjabbik Ceszler komolyan érdeklődik a sakk, a zene és a karate iránt.

Egy ismert tény alkotói életrajzából: a Louvre reklámmúzeumában (Párizs) az egyik kiállított tárgy – U. Ceszler és Sz. Vojcsanka plakátja, a „Woodstock. 30 év. Levi's”.

Inna Dukor fordítása

